



GOSPOD MIRODOLSKI.

VI.

Vse je molčalo nekoliko trenotij. Zamišljen je sedel Radovan; take še nikoli ni videl svoje neveste; čudno mu je bilo pri serci. — Pokojno, gladko je morje, kakor lice otroka, spečega v zibeli. Vse je mirno na ladiji; kedó bi se bál? Jasno je nebo, kakor ribje oko; samo tam proti večerni strani, daleč, daleč vstaja meglica počasi iz morja, dviga se na jasno obzorje, že se je zagostila v bel oblaček. Sè skerbnim očesom gleda stari pomornik nedolžni oblaček; postaral se je na morji in on vé, kaj pomeni bela meglica; ne dolgo in dvigne se vihar, zbudé se valovi in tedaj bodi ti milostivo nebo, ladija! in vám vsem, ki ste na njej! Tako se je bila prikazala Radovanu na jasnem obzorji osodna meglica: videl jo je, a vedel ni, kaj pomeni; malo je še poznal svet in življenje; med knjigami mu je bila pretekla „življenja lepša polovica.“ Kmalo se mu zvedri čelo in vesel, kakor prej, ogovori gospo:

„Res, nesrečo sem imel z ribištvo danes, postervi mi ni bilo pred oči; vendar današnjega dneva ne štejem med izgubljene. Z očmi gledam danes prvič, kar sem že tako dolgo videti želel — prorokinjo, navdušeno prorokinjo ženske osvoboje! Osvoboja ni prav dobra beseda, vendar emancipacija ima tako neprijeten, tuj glas; recimo torej: osvoboja, ako dovolite, gospa?“

„Kakor vam drago, gospod, da se le umemo.“

„Mnogo sem že slišal in bral o ženski osvoboji, tem najnovejšem vprašanji družabnega ali socijalnega življenja — sedanje življenje sestoji skoraj iz samih vprašanj, brez odgovorov — vprašati je lahko, odgovarjati težko; mnogo sem slišal in bral o ženskih,

katere se, nezadovoljne sè svojim stanjem, sè svojimi dolžnostmi in pravicami, odmérjenimi jim po naravnih in ÷loveških zakonih, povzdigujejo nad svoj spol, hrepené in silijo v to, kar jim bode, kar jim mora biti večno nedosežno. Menil sem do zdaj, da so take ženske samo kake igralke, pevke, plesalke in enake ženščine, katere so, po svojem stanu že, prestopile meje svojega spola; tu pa tam kaka postarna, pozabljena samica; kaka „nerazumljena“ krepkoduha nemška pisateljica z debelogledimi, okroglimi naočniki na prevzetnem nosu! Menil sem, da take ženske, ki so se zarotile proti ubogemu moškemu spolu, so doma samo v Ameriki, na Angleškem, na Ruskem, tu pa tam katera na Nemškem; tako blizo bi jih ne bil iskal; da so med njimi tudi take žene, kakoršna mi je stopila danes perva pred oči, tega bi si ne bil nikedar mislil. Prej sem menil, da se nam ní bati té nove zarotbe, zdaj vidim, da sem sodil lahkomiselno; zdaj vidim, kaka nevarnost preti vsemu moškemu rodu! Konec bode našega gospostva, morebiti celo našega bitja, kader se dvigne nad nas silni mašcevalni roj novih Amazon, njim na čelu vi, gospa, sijajna kraljica, Pentezileja! Gospa, gospa! kader pridere v naše kraje nevsmiljena vojska, na iskrih vrancih, z bridkimi meči, sulicami in pušicami, o gospa, krenite tedaj v stran, ognite se Tihega dola, ne zabite, da sva bila nekedaj vaša soseda, vaša gosta, gospod Mirodolski in jaz, ki se vam klanjam, ki vas prosim milosti, premagan, v prah ponizán nasprotnik!“

Vsi se veselo zasmejejo na té besede, ki jih je Radovan res prav ginljivo govoril. Smijala se je tudi gospa Jarinova, a njen smeh je bil videti nekako posiljen. Ko je potihnil smeh, odgovori mu brez vsmiljenja:

„To je torej vaše junaštvo, vaše moštvo! Orožje dejati iz rok pred bojem, sramota! Takim gospodom naj služimo ženske! Nič milosti! boj, boj! po boji mir in sprava in milost, kedor je milosti vreden, ali potreben! Predno pa pride vojska, katere se, kakor je videti, tako bojite, predno se vdarimo z bridkim mečem, poskusimo se prej z nekervavim orožjem, katero znamo sukati tudi me ženske, če ne tako krepko in umetno kakor vi, znamo ga sukati vsaj urno, kar se nam rado oponaša: poskusimo se z besedo!“

Imenovali ste me prorokinjo ženske osvoboje. Jaz ne prorokujem; jaz govorim samo, kar mislim, kar se mi vidi, da je pravo. In to je, da ženska ní sedaj moškemu nikakor enakopravna, da je pod njim, da je sužnja njegova, ker je telesno slabeja. Telesno slabeja, pravim, zapomnite si to, gospod; samo telesno! Oblast, gospostvo ima, kedor ima moč, telesno moč. Ta zakon vlada med rastlinami, med živalmi; močnejša slabejo zatira, da jo zatre, izpodrine, da sama vlada ter se veseli svojega življenja. Ta zakon naj vlada tudi v ÷loveštvu? Kako naj se potem loči ÷loveštvo od brezumne narave? Vladal je ta zakon, kakor nas učí zgodovina, tudi jaz sem pogledala nekoliko v zgodovino — tudi med narodi, stanovi, posamezniki; izgledov mi ní treba navajati vam, ki vse to bolje veste.

Ta zakon, pravim, je vladal in vlada še tudi v človeštvu, nekedaj v surovi, kruti, potem v vedno glaji in glaji obliki, in to je tudi že nekaj, tudi to je že napredek; a tu se ne smemo ustaviti. Kaj loči zarés človeka od živali? Železnice, telegrafi, delniška društva? Vse lepo, krasno! Vendar, ako bi ne imeli družega, bili bi samo više razvite živali. Kar loči človeka v resnici, bistveno, ne samo na videz od živali, to je: pravočutje! Pustite, da tudi jaz, kakor vi, kujem besede: beseda gotovo ni dobra, vendar umete, kaj menim, in to je dovolj. Žival ne pozna pravice; njej je moč pravica. Pravočutje je prava človekova last; ono je začetek in konec vsega človeškega izobraževanja in napredka, v njem je zajeta vsa moralnost. Ta čut se zbuja, širi, vkoreninja bolj in bolj in kader bode navdal, predelal in prestvaril vsa človeška serca, potem bode doseglo človeštvo svoj namen, potem bode zemlja pravo človeško prebivališče. Spoznanje, prepričanje, da je vsako človeško bitje samopravno, da smo si enakopravni vsi, kar nas nosi človeško podobo — narod narodu, služabnik gospodu, ženska moškemu — ta nova véra ne smé ostati samo v knjigah, v nekaterih razsvitljenih glavah; treba da se uresniči, da se uvede v vse razmere človeškega življenja. Iz pravočutja, gospod, zagovarjam žensko osvobojo, kakor ste jo vi kerstili. Posmehujte se mojemu učenemu besedovanju, prosto vam; mé osvobojenke ne smemo biti in nismo občutne!“

Ko je bila gospa Jarinova končala svoj krepki govor, zaploska ji Zora z rokama, da se je razlegalo po vertu. Na to se oberne proti ubozemu Radovanu sè zmagovitim obrazom:

„Zdaj je tvoja versta, Radovan! ujunači se, govori; radovedni smo, kako bodeš odgovarjal.“

„Tudi ti, Zora!“

„Recimo: tudi jaz! Kaj te je strah, Radovan?“

„Slovo sem upu, strahu dal. Dobro je, da se juha ne jé tako vroča kakor se kuha. Strah me ni, a v zadregi sem, ne tajim. Z osvobojenko, kakor se imenujete, gospá, nisem še govoril; jaz imam to slabost, da me osupne in v stisko spravi vsaka nova prikazen, dokler se je ne privadim. Meni ni dano, da bi kar tako iz rokava iztresal besedo za besedo, umetno stavljene, dobro vezane. Meni ni dano brez priprave govoriti, kakor bi rožice sadil in otrobe vezati me je sram, zlasti v taki družbi.“

„Izgovori, prazni izgovori!“

„Resnični izgovori, gospa! Sploh je moškemu težavno govoriti sè žensko o tako imenitnih stvaréh; človek ne sme in ne more vedno, kakor bi hotel.“

„Vidite, gospod? Taka je vaša enakopravnost! Napuh, moški napuh vam puhti iz vsake besede. Vsak poklon je golo razžaljenje. Moški ne more govoriti sè žensko o resnih, pametnih stvaréh — kakor z otrokom! Vidite, tako je!“

„Krivo ste me umeli, gospa! Hotel sem reči, da v moški družbi človeku ni treba tako prevdarjati in pretehtovati vsake besede, kakor

v pogovoru sè žensko. Kako pazno in previdno je treba tu sukati orožje! Neroden človek, kakoršen sem jaz, lahko zadene kam, kjer zaboli, morebiti celo osvobojenko, gospa!“

„Dovolj izgovorov, gospod; začnite, zavihtite bridki meč, stala bom, ne trenem z očesom!“

„Tako se vas pa še bolj bojim, vi ste strašna borilka, gospa! Kaj me je motilo, siroto, da sem se pustil v boj, ki mi obeta gotovo premago! Sedaj je čas, gospa, da se vam izpovem — sramotno izpovedovanje! Dejal sem, da sem mnogo bral o ženski osvoboji: vi mislite, gospa, bog vé kake učene knjige! A motite se, gospa: pomislite samo: Mill, vaš veliki prorok, mi je znan samo po imenu!“

„Pustite Milla, ter povejte, kaj vi mislite!“

„Jaz v strahu in ponižnosti, milostna gospa, mislim tako: Ženska, pravite, bodi moškemu enakopravna: jaz pa pravim, da mu je enakopravna po vsem izobraženem svetu.“

„Jaz pa pravim, da mu ni.“

„O kako lepa priložnost bi bila tukaj posnemati nebeškega Platona! Vse bi bilo skupaj, samo Sokrata ni; in brez Sokrata ni Platonovega razgovora. Torej, kuhajmo z vodo, kakor drugi ljudje!

Jaz terdim torej, da je pri nas ženska moškemu enakopravna, kolikor mu more biti po svoji naravi.“

„Tega sem se nadejala: znana pesem; vendar govorite!“

„Teško mi bode govoriti, ker veste že vse naprej, kar bi utegnil jaz z vsem svojim trudom spraviti na dan. Govoril bodem samo, pour l'honneur du drapeau, da se, tako ali tako, izkopljem iz stiske, v katero me je pripravila moja lahkomiselnost. Nikakor si ne domišljam, da vém povedati kaj, kar bi pospešilo rešenje tega vprašanja.

Zgodovina nam kaže in posebno jasno rimska zgodovina, da država začčenja propadati ob istem času, ko jameta spola prestopati svoje naravne meje, ko sta se moštvo in ženstvo tako rekoč naveličala svojih naravnih nalog ter jih jameta zamenjavati iz gole preširnosti. In zdi se mi, da se ne motim, ako terdim, da ima državni propad svoje poglavitne korenine v tej nezdravi, nenaravni prikazni. Kako bi moglo biti drugače? Stara resnica je, da je družina podloga državi, družini zakon. — Poterpi malo, Zora; upam, da skoraj izgazim iz té suhoparne učenosti, v katero sem tako nesrečno zabredel v svoji stiski; glej, s kako blagodušno poterpežljivostjo me poslušala moja čestita nasprotnica, milostna gospa! — Zakon more biti srečen samo, ako oba, mož in žena, izpolnjujeta zvesto vsak svoje dolžnosti, tako različne si po svoji naravi; ako je žena zares žena, popolnoma žena in samó žena, in mož nasproti enako, tako da se vzajemno podpirata, tako rekoč dopolnjujeta v lepo celoto; dva različna glasova v prijetnem soglasji! Iz tega, in samo iz tega izvira medsobno spoštovanje, edina trdna podloga zakonski ljubezni; vse drugo je pena, sanjarstvo, sleparstvo! — Ti se nasmehuješ, Zora? — O da bi vedele žene, da bi prav do kórena izpoznale, kaj na njih čislamo, spoštujemo možje, kaj ljubimo, po čem hrepenimo! Mi iščemo, česar pogrešamo

v sebi: one mehkode, nježnosti, rahločutnosti; one poterpežljivosti in stanovitnosti; onega premagovanja in zatajevanja samega sebe, tolikanj prepevanega, nikedar dovolj hvaljenega; one angeljske vdanosti, ki terpi in molči; onega obličja, ki se smeje sè solzami v očéh, ki razoroži, omeči surovega divjaka! One vedne, nikedar kaljene dušne jasnosti; serca, ki ljubi brez samopridnosti, ki terpi krivico in ne očita, ki odpušča, kakor sam bog odpušča; očesa, iz katerega sije zadovoljnost in sreča, ki zbuja, kakor pomladno solnce, veselje in življenje, kamor posije; gladkega lica, ki ga žari, kakor zarija jutranje nebo, najlepša boja na svetu, sramežljiva rudečica; ust, ki blagoslavljajo, ne kolnejo, iz katerih ne pride huda, nespodobna beseda; ročice, ki gladi s čela gube, ki blaži, množi, v zlato spreminja, česar se dotakne; naročja, v katero se zateka mož, kakor dete v materino krilo, iz življenja viharjev, rekoč: Tu je moje zavetje, moje zatišje, tu je moj dom! Oj ti blaženo naročje zveste žene! Naj se ti je tudi za nekaj časa izneveril nestanovitnež, naj je iskal veselja, omame drugod; po vseh svojih zmotah in krivih potih se verne slednjic k tebi skesán: vse je sleparstvo po svetu in laž; tu je ljubezen, zvestoba, tu je mir in sreča!

Taka bodi ženska, potem bode ne samo možu enakopravna družica, potem bode najlepša, najblažja stvar, kar jih nebeško solnce obseva. Ali taka more biti samo, ako se ne izneveri svojemu spolu, svoji naravi: ako razvija lastne svoje moči, ne hrepeneč po tem, kar ji je odrečeno, nedosežno.“

Tu, sredi Radovanovega govora, pride hišna povedat gospé, da je prišel mož, ki bi rad nekaj važnega z njo govoril. Neprijetno je bilo gospé: vendar morala je za nekaj časa zapustiti svoje goste.

„Oprostite, gospod,“ oberne se k Radovanu, „da vas zapustim, saj vidite, da ni drugače, ravno sedaj, ko ste končali uvod svojemu govoru. Poterpíte malo, takoj se vernem.“

Ko se je bila poslovila gospa, povzame Zora besedo:

„Da ne bodeš imel časa, Radovan, pripravljati se ter premišljevat in prevdarjati, kako bi najbolje govoril proti nam, zdi se mi koristno, da ti dajem jaz nekoliko opravlka. Kar si govoril o ženski, to je vse prav lepo, a vse to meri samo na ženske, ki jim je moči stopiti v zakonski stan. To pa veš, da nas vseh ne čaka ta sreča. Koliko je deklet, ki ostanejo samice vse svoje življenje, da si imajo vse, kar bi moglo osrečiti moža.“

„Res je tako, ljuba moja! Do sedaj sem govoril samo o ženski v zakonu. Po moji misli ima vsaka ženska naravni poklic, ustanoviti družino, razen ako se katera iz viših namenov prostovoljno odpove temu poklicu, upajoč, da ji bode moči v drugem stanu po svoje koristiti človeštvu. Take ženske so vredne najvišjega spoštovanja. Žalibog, da pri sedanjih okolnostih in razmerah je samo enemu delu ženstva doseči svoj naravni namen. In to se meni zdi edino pravo žensko vprašanje. V tej žalostni, nenaravni prikazni je prava korenina zlega, ki tare ženstvo. Dolžnost je vsakemu izmed nas, po

svoji moči delati na to, da bode vedno večemu delu ženstva mogoče doseči svoj namen.“

Tu mu seže Breda v besedo. Videti ji je bilo že prej, takoj po Zorinih besedah, da bi bila rada govorila, samo da ni bilo prave priložnosti. Veselo se nasmeje Zori, rekoč:

„To je vendar prav lepo, da ne zabiš svoje uboge sestre, da skerbiš tudi zame, ki mi je prisojeno, da ostanem samica vse svoje žive dni, in tudi tebi sem hvaležna, Radovan!“

„Kako moreš tako govoriti, ljuba moja?“ odgovori ji Zora nekako v zadregi. „Kedo je mislil nate! Tebi je res prava sila. Samo izbirati si bode treba, in smela boš biti precej izbirčna. Samo počakaj malo; starejša je prva na versti, tako se spodobi. Ker si skoraj dve leti mlajša, lahko še čakaš nekoliko časa; nič se ne mudi.“

„Kaj govoriš? Kedo je pa rekel, da se mislim možiti! Meni se zdi, da imam tudi jaz nekaj vmés govoriti. Jaz ostanem pri očetu. Prijetno bova skupaj gospodarila in gospodinjala in časa bova imela dovolj reševati žensko vprašanje, ako ga ne bodeta že prej rešila vidva z gospo Jarinova, ki je ni toliko časa nazaj. — Jelite, očka?“

„Ne zavezuj se prezgodaj, dete moje!“ odgovori ji oče; „človek se ne sme pre nagliti v sklepih in obljubah. Ako bodeš in dokler bodeš hotela ostati pri svojim starem očetu, to veš, da ti bode hvaležen. Kader pa pride tvoj čas, stóri, kakor ti veli seree; saj očetu mora biti nad vse otrokova sreča.“

Torej Breda je tudi preskerbljena, Radovan; a kaj počnemo z drugimi? da se vdeležim tudi jaz vašega dobrodelnega prizadevanja. Tudi jaz mislim o ženstvu kakor ti, moj sin. Ali koliko časa bode preteklo, da pridemo do vzornega stanja, ki je tebi pred očmi! Koliko solz bode na tihem teklo do tega časa! Zboljševanje napreduje počasi. Koliko prememb, kakih prevratov bode treba, da dosežemo česar želimo! Kaj nam je početi dotlé? Po moji misli je skerbeti, da se dekleta po učilnicah in družinah izrejšajo in podučujejo tako, da pridejo do potrebne samostalnosti; treba je razvijati jim duh, utèrjati značaj, tako da jim bode moči, kakor razmere naneso, pošteno živeti v zakonskem ali samskem stanu. Kader bodejo tako odgojene in izučene, tedaj naj se razširi tesno okrožje ženske delavnosti; ženskimi naj se izročajo dela, posli, službe, za katere imajo zmožnost in veselje. Ta je, po mojih mislih, edino prava ženska osvoboja. Kar sem tu o kratkem omenil, to ni nič novega. Ta misel se že zbuja in širi, začelo se je že delati po tem spoznanji; perve poskušnje vidimo tu pa tam, in ne sme nas motiti in strašiti, ako pri teh poskušnjah ne gre vse tako gladko in srečno, kakor bi želeli.“

„Ali tega pa vendar ne, oče!“ oglasi se Breda, „da bi se ženske vrivale v vse stanove, tudi v take, kateri jim nikakor ne pristojé, ker so nasprotni ženski naravi. In ravno v take silijo najbolj, kakor se bere. Meni se zdi prav smešno, dá zoperno mi je, da imajo neke „osvobojenke“, zlasti Amerikanke in Rusinje največe veselje do

zdravniškega stanu. Žena zdravnica, ranocelnica, z nožem v roki — samo misliti si ne smem! Uradnice, nižje, seveda; učiteljice, samo ne v latinskih in visokih šolah; to naj bode. Seveda, ako bi šlo po mojem, naj bi se ženska držala hiše; ženski ne pristoji javnost.“

„Le kimaj ji, Radovan““, hučuje se Zora. „Ti pa Breda imata prav zastarele misli. Škoda, da ni gospé; ona bi vama odgovorila, kakor se spodobi. Šivati, prati, otroke česati; to so ti prava ženska opravila; za to smo vstvarjene; kar je višega, to nám bodi večno zaperto; v to naj se ne vrivamo, to pripada moškim, ki so prejeli za to neke posebne darove! — In kako čudno govoriš o ljubezni!““

Še bi bila dalje tako govorila, ako bi ji ne bil Radovan segel v besedo:

„Treba ni gospé, Zora; tí govoriš, kakor ona. Takih besed nisem še čul iz tvojih ust. Jaz upam, Zora, da ne zaničuješ ženskih opravil, ki si jih imenovala; to bi bilo žalostno, prav žalostno.“

„Tega ne, Radovan; zaničujem jih ne; znala bom izpolnjevati svoje dolžnosti, kakor vsaka poštena žena. Samo proti temu se upiram, da bi bile mé samo za to na svetu; meni se vidi, Radovan, da tí nekako prenizko ceniš žensko.““

Razgovor je bil dobil neprijazno lice. O pravem času se poverne gospa.

„Morda vendar niste rešili brez mene ženskega vprašanja? To bi ne bilo lepo!“

„Nič se ne bojte, gospa““, odgovori ji Radovan: poskusili smo, ali sami ne moremo nič; še z vami bo težko, se bojim, strašno zvito je to nesrečno vprašanje; jaz ga imam dovolj.““

„Torej ne bodete nadaljevali, kakor je videti, svojega odgovora?“

„Nocoj ne več, gospa!““ reče gospod Mirodolski. „Solnce je že zdavnaj zašlo, in mrak nastaje po dolini; čas je, da se napotimo proti domu.““

„Torej kader se zopet snidemo — upam, da kmalo — ne pozabite, gospod Radovan, da ste mi ostali na dolgu.“

„Bodite mirni, gospa; ostane mi v spominu moj dolg, naši pogovori in vse današnje popoldne!“

Prijazno se poslové. Gospa poljubi Zoro in Bredo, gospodu Mirodolskemu in Radovanu podá roko. Družba se napoti proti domu.

Lep večer je bil: večernica je sijala na jasnem nebu in iz tamnega smerečja se je razlegala kosova pesem po tihi dolini. Molčé je stopala družba, Zora in Breda spredaj, gospod Mirodolski in Radovan za njima; vsak je imel svoje misli, kakor je bilo videti, nič prav prijetne misli. Tudi Perunu se je zdelo, da ni vse, kakor bi morale biti; vajen je bil videti jih glasne in vesele, prizadejal si je mnogo z lajanjem, skakanjem in dobrikanjem, da bi jih oživil, zdeli so se mu tako čudni, tako pusti, kakor nikoli poprej; zastoj so bile vse blagovoljne prizadeve zveste živali; nocoj ni nič početi s temi ljudmi, jutri bo že zopet drugače! Ko pridejo do Mirnega dola, poslovi se Radovan kakor po navadi. Roko poda gospodu Mirodolskemu in

Bredi, zadnjič Zori; njena roka je bila merzla, mrtva. Tesno mu je bilo pri serci; žalosten stopa proti očetovi koči. Kako lepo je bilo današnje popoldne s konca, kako neprijetno se je končalo! Življenje, življenje! Zdaj vedro, zdaj oblačno, kakor mladoletno nebo! In jutri bo morebiti zopet solnce sijalo z jasnega neba!

B. M.

JVAN ŠLAVELJ.

XIII.

KONTESA MARIJA ANA.

Mnogo ljudi je na svetu, ki bi ne umeli, čemu jih je postavila stvarnica v to solzno dolino, če ne zaradi plesa. Saj je pa tudi v resnici radost sedeti na mehkih blazinah v vozu! Izpod neba pa mergoli vse polno sneženih zvezdic, ki padajo na bele strehe, na svetilnice po ulicah in naposled tudi na umazana tla. Hiteča kolesa mečejo na levo in na desno blatne kaplje, da je groza kancelirja, ki se je v črni obleki, pod malim dežnikom, napotil k svojemu predstojniku na večernico. A kaj to aristokratu na mehkih blazinah, ki ga vlečejo rejeni konji do zaželenega raja! Tu so razsvitljene stopnice in serce mu vnamajo glasovi, ki iz soban lahko pozdravljajo gosta. In pa še le, ko so dajali ti Salderni svoj letni ples! Tedaj je bilo v njih prostorih gotovo vse, kar je imelo samo nekaj imena. Že mesec poprej se je šivalo tu in tam, in mnogokateri skerben oče je preklinjal predpust in Salderne na dno pekla.

Ali tudi letos so bili v svoji slavi; tudi letos so se svetila okna vsega nadstropja, da so se vsipali bliščeči žarki na zapuščene ulice, koder je lazil morda ubožni delavec mimo in pač globoko zdihoval nad tem bogastvom!

Gori v razsvitljeni sobani sta pa grof Hugon in žena njegova sprejemala goste. Prišel je bil tudi Ivan Slavelj in bil je prijazno sprejet. Ali komaj je bil pozdravil gospodarja in gospodinja, in že se ga polasti Rafael Velden, ter vleče ga tija k oknu; komaj mu je dal časa, da je stisnil kakih dvajset rok, ki so se mu priljudno ponujale.

„Sedaj vem vse,“ reče mu ondi tiho, „sedaj vem, kedó je. Vse govori o njej, vsi saloni so polni té govoričice.“

„Kakove govoričice?“ vpraša ga Slavelj zamišljen.

„Té nove kontese Saldernove. Nekaj pozakonjenega je, ali kaj takega. Sila interesantno! Sveti Salomon! Greh v mladosti, v starosti kesanje! Ha, ha! saj veš, kako je na svetu!“

„Ničesa ne vem,“ odgovori mu doktor nesterpljivo.

„Moj bog, ničesa! Karlo Saldern in hči njegova! Nekaj pozakonjenega, pravim ti, nekaj takega.“

Tedaj pa pristopi Oton Velden in razloži v kratkem, da tujka, včeraj v Saldernovi loži, je hči brata hišnega gospodarja, ki je bil

nekedaj ták in ták, a sedaj je zopet dober; hči Karla Salderna, ki jo je izrejal nekje tam na Nemškem, in ki je z njo dospel pred dvema dnema, ali koliko, tu sim, in danes sta oba tukaj, — in potem so se pogovarjali o družih stvaréh.

Prične se zopet godba in burni glasovi zabučé. Ves mladi svet je hitel v bližnjo dvorano, gibat po taktu šibka telesca. Izginil je, seveda, tudi Rafael Velden. Ivan Slavelj je ostal sam pri oknu. Čez serce mu šine nekaj, sam ne vé, kaj. Zopet mu stopi pred dušo ona drobna, zračna podoba, s katero se je bil poslovil na tako revnem kraju. Kontesa Marija Ana, bog vé, bode-li hotela še poznati nekedanjega tovariša? Bog vé!

Ivan Slavelj stopi v dvorano. Bil je velik prostor, ki ga je versta bliščečih stebrov delila na dva kraja. Na eni strani se je plesalo; na drugi so gomazeli gledalci in sedele so stare device, ter dajale si sladkati priletnim gospodom ali pa brezplačnim mladim uradnikom.

Doktor Slavelj stopi tu sim, in oprostivši se sitnih znancev, nasloni se na steber in gleda plesalce, kateri so se lahno, aristokratsko sukali po godbi.

„Prokleti Velden!“ reče mlad vojak svojemu tovarišu, ko sta šla mimo njega, „proketo človeče to! Vse pogoltne, vse!“

„Da, res proketo! zrelo za pekel!“ reče oni: in gerbančila sta temne obraze mimo gredoč.

Ivan Slavelj pa povzdigne glavo: Ali kaj mu je, da mu je tako šinila kri iz obličja?

Ravno mimo njega je priplesal Rafael Velden, in imel je v naročji tenko osebito v dolgo belo obleko zavito. Vérno je poslušala sladko govorico njegovo in nekako vdano zerla mu v krasno obličje. Iz mladih oči pa ji je sijalo veselje in mehák smeh ji je obdal rudeče ustne.

Bila je Marija Ana!

Emil Leon.

ZAPRAVLJIVEC.

Podoba iz kmečkega življenja.

Osebe:

Martin, vdovec; Metka in Nejček, njegova otroka; Luka sosed.

V Martinovi hiši. Večer.

I. PRIZOR.

Metka in Nejček.

Metka. Lepo te prosim, Nejče, pusti dete, naj v miru umerje; jaz ga pogledati ne morem!

Nejček. Ti, meni se pa zdi, da še diha.

Metka. Jaz nimam več upanja. Kar mi je kedó svetoval, vse sem poskusila. Samo nekaj bi mu bilo moglo pomagati, materino mleko — in tega ni! In zdaj še to več ne; sirota ne more nič več

povžiti. Ako bi imele solze kaj moči in molitev, bila bi pač že zdrava uboga Nežka. Zdaj se ne jokam in ne molim več. O moj bog, moj bog! Hudó je, vendar tvoja volja se zgódi. Kar ti storiš, je prav storjeno, tako so me učili ranjka mati, ki so zdaj pri tebi gori v nebesih. Ti si dober oče, nebeški oče! zapuščeno siroto kličeš k sebi v nebesa, da bo pri tebi in pri svoji materi; kje bi ji pa moglo biti bolje? Kaj je čaka tukaj na zemlji? Kedó bo skerbel zanjo? Oče? Teško mi je, vendar žala beseda naj mi ne pride iz ust!

N e j č e k. Metka, meni je tako hudo; ti ne veš, kako mi je hudo, ko te slišim tako govoriti. Jaz ne morem misliti, da bom jutri zjutraj vstal, pa naše Nežke ne bo več, da bi šel k zibelki in igral se z njo. O to ni mogoče: bog ne more biti tako hud. Jaz pa še zmirom mislim, da samo spi. Boš videla, le tiho bodi: jaz sem storil táko obljubo — ne povem, kako — če bo Nežka spet živa in zdrava.

M e t k a. Ti si dober otrok, Nejče! Vendar ne upaj čudeža: bog ne dela več čudežev, ker jih nismo vredni.

N e j č e k. Zakaj pa ne? Saj je pri Gregorjevem Franeku tudi čudež storil; vsi so mislili, da je že mertev, pa ga zdaj poglej!

M e t k a. Jaz nimam več upanja; vdala sem se v božjo voljo; bog že vé, kaj dela. Vidiš, Nejček; nam je hudo, prav hudo; Nežki je pa bolje tako. Z angelei v nebesih se bo igrala in boga gledala; kaj bomo pa mi na svetu! misliti ne smem. Veš, Nejče, hudo mi je kakor tebi, kako bi mi ne bilo, saj je bila Nežka tako ljubo, tako lepo dete! Vendar skoraj še huje mi je bilo, ko sem jo videla terpeti, pa ji nisem mogla pomagati. O kedor ni videl terpeti bolnega otroka, ta ne vé, kaj je hudo na sveti! Žalostno je gledati odraslega bolnika; ali ta vsaj lahko potoži, pové, kaj in kako terpi; človek mu vendar lahko nekoliko polajša bolečine, ali tolaži ga vsaj; dobro dé bolniku tudi tolažba. Ali kaj hočeš z otrokom! In vendar, ko joka, vpije, kriči, hudo je res, vendar to se še kako prenaša; ali kader tako žedi, kakor bolna tica s pobešeno glavico, ko tako potihoma ihtiti in stoka, pa gleda človeka s tistim pogledom, tistim neskončno žalostnim pogledom, ki človeka v srece reže, kakor bi mu očitalo sirota in hotelo reči: Zakaj mi ne pomagaš! O to je strašno, to je grozno; človek bi mislil, vsa zemlja se mora omečiti, nebo mora jokati. In zunaj solnee sije, tiči pojó, in ljudje gredó po svojih opravkih, kakor da bi nič ne bilo! Žalostno je na sveti!

N e j č e k. Metka! Naj bo prav ali ne; ali jaz si ne morem kaj; povedati moram kar mislim. Čudne misli mi rojijo po glavi; žalosten sem, prav žalosten; pa hud sem in jezen, sam ne vem, na koga; tako sem jezen, da bi vse razbil in razdrobil. Povej mi, Metka, ti vse bolje veš, povej mi: z a k a j p a t e r p i d e t e? Jaz sem že toliko premišljal, ali ne gre mi v glavo! Če terpi odrasel človek, vem, zakaj terpi; učil sem se v keršanskem nauku: pokori se za svoje grehe; bog ga šiba, da bo duši laže. Ko bi jaz terpel, jaz imam grehe: šepetal sem časi v šoli, po cerkvi se oziral pri maši, zadremal pri večerni molitvi, hud sem bil na očeta — ali kaj je

pregrešila uboga Nežka, ki še ne hodi, ki še ne zna misliti in govoriti, tako je pridna, tako dobra! Če jo hoče bog k sebi vzeti, kaj je ne more vzeti brez bolečine, da bi kar zaspala, potlej pa zbudila se tam gori? Veš, Metka, če to premišljam, Metka —

Metka. Tiho! Greh je tako govoriti, še misliti se ne sme tako.

Nejček. Če si pa ne morem kaj? Kaj meniš, da rad tako mislim? Ali meni je tako hudo!

Metka. Vem, da ti je hudo, zato upam, da ti bog ne bo v greh štel takih pregrešnih misli in besed. Otrok si, ki ne vé, kaj govori. Zakaj mora biti tako na svetu, tudi jaz ne vem; samo to vem, da je vse prav, kar bog stori; in mi nimamo pravice vprašati ga, zakaj? Skrivnostna so pota božje previdnosti; kar nam on pošlje sprejmimo, terpimo voljno; on vé najbolje, kaj je nam v prid in korist, če tudi ne za telo, pa za dušo; njegovo sveto ime bodi češćeno. Tako so me učili naša mati.

Nejček. Prav lepo govoriš, Metka; tudi mene so tako učili pri keršanskem nauku. Ti si pametna in pobožna, Metka; jaz ne morem biti tako pobožen; kader bom veči in pametnejši, potem bom tudi tako govoril, če bog dá. Ne bodi mi huda, Metka; zdaj ko sem že začel, zdaj ti moram vse povedati, vse mora iz mene! Midva sva tako žalostna domá, kje so pa oče?

Metka. Tiho, ne govori tako!

Nejček. Ne! Jaz si ne morem pomagati; dosti dolgo sem molčal; zdaj ne morem več! Pusti me, lepo te prosim, naj govorim; meni je prehudo! Midva žalujeva doma, Nežka umira, ali je pa morebiti že mertva; kje so pa oče? Jaz se nič ne bojim, zdaj mi je že vse v en kup; naj pridejo, v oči jim povem, da to ni prav, to je gerdo! Naj me tepó, naj me ubijejo, povedati jim moram! Midva žalujeva in stradava doma, oče so pa veseli; popivajo in zapravljajo, smejejo se in ob mizo bijejo sè svojimi tovariši; svoje malo-pridne tovariše imajo radi; poslušajo jih, z njimi zahajajo, kar oni pravijo, vse je prav; kako pa z nama ravnajo! Kako so delali z materjo, dokler so bili sirota še živi! Čuli so in jokali vso noč, in kader so prišli oče domóv, o! saj veš Metka, kaj je bilo, samo misliti ne smem! Jeza me grabi! Metka! noč je; jaz se nič ne bojim; veš, jaz pojdem, saj vem, kje so. Pred-nje stopim, naj jih bo polno omizje; nič se ne bojim. Oče! porečem, vi tukaj pijete in ste dobre volje; Metka in jaz pa žalujeva doma, in Nežka umira, če ni že mertva! Kedó je tega kriv? Kedó je kriv, da so zboleli mati in tako nanagloma umerli! Če boste vse zapravili, kaj bomo počeli, sirote? — Ne dal bi jim mirú, morali bi zmenoj, sim, k zibelki, da bi videli ubogo Nežko; saj je tako niso hoteli nikoli pogledati, kakor da bi ne bila naša Nežka. Tu pri zibelki bi jim na serce govoril, prosil bi jih s povzdignjenimi rokami, naj imajo vsmiljenje z nami! — Vidiš Metka; mi bi lahko živeli, kakor drugi, ali pa še bolje, da bi le oče ne bili taki. Naše zemljišče je dobro, vem. V sredo sem v Brezji kravico pasel; vso drugo živino so prodali iz hleva, in zdaj hočejo še

kravico, kakor sem slišal; zvečer je bilo že, pa sta šla Zadnikov stric pa Podlogarjev Anton mimo; nista me videla, za germom sem sedel, pa sta se pogovarjala, jaz sem pa slišal vsako besedo. Kakor pravim Anton, dejali so Zadnikov stric, lepo domačijico ima Martin; pšenice lahko več pridelal, kakor kedor si bodi izmed nas; kake travnike ima; četvero živali bi z lahka redil, in tako lepega gozda, smerečja in bukovja, nima nobeden pri nas. Lahko bi dobro živel, on in otroci; pridna otroka sta oba; dekle je, kakor je bila mati; vbija se noč in dan; ali kaj, ker je oče tak! Vse po gerlu! in pa tiste nesrečne hudičeve podobice! Česar ne zapije, pa zaigra. In vendar Martin bi ne bil tako napačen človek; kader hoče, dela za dva; za vsako stvar zna prijeti, vse mu gre od rok; če je treba kaj v denar spraviti, ni ga boljšega! In tudi tako hudoben ni; samo ti vražji tovariši njegovi, s katerimi se bráti, posebno pa ta Luka, ki se ga derži kakor smolika; ti mu ne dadó mirú, vabijo ga méd se, da jih napaja, oni ga pa obirajo in ružijo: tí delajo, da je tak, da ne pride k pameti in spoznanju. Dokler je ranjka živel, to ti je bila ženska, malo takih! ta ga je še nekoliko deržala; ali zdaj je, kakor bi zavornico odpel, zdaj ga nič več ne derži; vse gre na robe, vse gré pod nič! Na to so dejali Podlogarjev Anton; Meni se samo otroci smilijo; kaj bo iz njih! Mlajše, kakor je videti, hoče bog k sebi vzeti, to je še dobro, ali kaj bo z onima dvema! Predno bo leto, bo že vse pognano in zapravljeno. Z doma bosta morala, po svetu; to je siromaštvo!

Tako sta se pogovarjala; jaz sem pa slišal vsako besedo za germom, in hudo mi je bilo, pa jezen sem bil, tako jezen na očeta! Tak oče!

Metka. Kako govoriš, Nejče! to je greh! Ni prav, da sem te pustila tako govoriti; naj bo, dejala sem, hudo mu je; naj si malo serce polajša. Ali tako se ne govori o očetu. Oče so vendar le oče, tega nikoli ne pozabi. Kaj pravi četertera zapoved božja? Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in da se ti bo dobro godilo na svetu. Spoštuj očeta, pravi; ne pravi: če so dobri. To je naša dolžnost; vse drugo nam nič mari. Čegav je dom? Očetov! Oni bodo odgovor dajali pred bogom, ne ti ne jaz. Moliti smeva, da jih bog razsvetli; prositi jih smeva, da naj imajo vsmiljenje z nama; ali žale besede jim ne smeva reči, tudi huda nanje biti ne smeva. Oče so dobri, jaz vé. Ko so mati zadnjič zdihnili in dušo izročili bogu, ko sva klečala poleg postelje in se jokala jaz in ti, in tudi sosede so si brisale oči; obrnili so se oče v stran, hudo jim je bilo, jaz vem, da jim je bilo hudo, če se tudi niso jokali; vsak človek se ne joka tako lahko. To ni res, kar so govorili ljudje, da jim ni šla nič do sereca materina smert; hudo jim je bilo, kakor nama, samo da niso kazali. Ko smo prišli od pogreba, o kako mi je bilo hudo, ko je bila tako prazna hiša! Séla sem na klop za pečjo in tiho sem jokala. In ko sem tako jokala, prišli so, prijeli so me za roko in dejali so mi: Nežka, ne jokaj se tako, da mi tudi tí ne zbolíš.

Vidiš, Nejče, kedor tako govori, ta ni hudoben. O, jaz vem, oče so dobri, samo ta družčina, ta nesrečna družčina, ta jih moti, ta jih zapeljuje, tá dela, da so taki! Jaz nisem še izgubila vsega upanja, jaz molim zánje, mati v nebesih prosijo zanje; moli tudi tí, Nejče, prosi jih, kader pridejo, lepo jih prosi, hude besede ne smeš ziniti; jezen ne smeš biti nanje; to je greh. Nikoli več mi ne smeš tako govoriti. Če se nama slabo godi, če terpiva, pomisli, da nisva edina na svetu. Koliko je otrok, ki se jim enako godi; koliko jih je, ki nimajo očeta in mater, ti imaš vsaj očeta; in oče so vendar le oče! Zapomni si to dobro, Nejče!

Nejček. Ne bodi mi huda, Metka, ti si tako dobra, tako pametna; ti me učiš, kakor so me mati učili. Priden bom, Metka; nikoli ne bom več tako govoril, naj mi bo še tako hudo. Zdaj nisem že več tako jezen na očeta, in kmalo bom prav dober, Metka!

Metka. Tiho! zdi se mi, da nekedó gré.

Nejček. Meni se je že prej zdelo, kakor da bi bil nékedo pred oknom; potlej je pa spet vse potihnilo; zato ti nisem nič rekel. — Morda so oče!

Metka. Prezgodaj je, da bi bili oče. (Čujejo se koraki po veži.) Dva sta. Pojdi spat, Nejče! (Vrata se odpró; Martin vstopi in za njim Luka.)

II. PRIZOR.

Martin, Luka in prejšnja.

Metka. Dober večer, oče!

Martin. Še po konci! Spát, spát! Kaj pa tí delaš tu? v gnjezdo! — Sim za mizo, Luka! (za mizo sedeta). Kje je brinovec, dekle?

Metka. Gori na polici, kamor ste ga déli, oče!

Luka. Prinesi ga, deklina! Kaj meniš, da ga pojdeva sama iskat?

Martin. Ne razgrajaj tako! Dekle že vé, kaj ji je storiti. Dobra kapljica je, Luka.

Luka. Bomo videli, ali je res tak; prav potreben sem dobre kapljice, Lenovčevo vino ni za nič; sam vrag vedi, kaj dela z njim!

Metka (postavi steklenico s kozarčkom pred očeta.) Tu je oče!

Luka. Kaj je to? Zmirom samo: oče! kaj se tako govori? Kakor da bi ne bilo nobenega družega človeka zraven!

Martin. Pij pa molči, Luka! Nekam malo ga je, malo, deklè!

Metka. Kolikor vam ga je ostalo, oče!

Luka. Morda si ga pa sama malo —

Martin. Tiho! Moje dekle ne pije žganja!

Luka. Nu, nu; nikar precej tako po konci: če ga še ne, pa ga bo morda, bog vé, kaj bo še!

Martin. Kaj to tebi mari! Pij pa molči!

L u k a. Kaj ti je nocoj, Martin, da si tako nasajen? Saj sicer nisi tako neroden človek; nekatero sva že skupaj ugenila, pa jo bova še; na zdravje! Kapljica ni nápačna; tako prijetno reže po gerlu!

M a r t i n. Kako je z otrokom, dekle?

M e t k a. Dobro, oče!

M a r t i n. Saj sem vedel, da mu ne bo nič.

L u k a. Glej, glej skerbnege očeta! Kaj meniš, Martin, ali bi malo vergla? (Karte potegne iz žepa.)

M a r t i n. Meni se nič ne ljubi.

L u k a. Čuden človek! Takega te nisem še videl. — Kaj tako čepiš tam za pečjo, jerebičica? Pomakni se bliže; nič se ne boj, nihče te ne sné. Prijetna jarčka, samo malo plašna, pa s časom se že privadi. (hoče vstati).

M a r t i n (ga zgrabi za ramo ter potisne na klop.) Duša! Ali si priján? Ne gani se, če ne —

L u k a. Ho, ho!

M a r t i n. Pa kaj to: deklina, jerebičica, jarčka? Tega ne terpim; dekle se pravi, ali pa Marjeta, Marjeta ji je ime, če še ne veš, duša!

L u k a. Nu, nu, Marjeta, Marjetka, Metka, Mrétišče; saj ji pravim, kakor češ, da le ne bo zamere, Martin! (poje)

Za tabo sem lazil,

Marjetka ti, tí!

M a r t i n. Molči! Tukaj se ne poje, pa take že celo ne!

L u k a. O ti svetnik tí, kako si ti svet — nocoj; sicer nisi ták — Saj veš, kako smo se časi —

M a r t i n. Rekel sem ti že enkrat, Luka: molči pa pij!

L u k a. Ej, vraga; človek bo vendar smel govoriti, ponorčevati se malo, saj nismo v cerkvi!

M a r t i n. Z mojim dekletom se ne boš norčeval!

L u k a. Zakaj ne? Prav prilično punče je —

M a r t i n (vdari s pestjo ob mizo.) Kosti ti zdrobim!

L u k a. Glej ga, glej! Kako smo ti moški! Kaj pa smo? Nikar se tako ne repénci! Saj se poznamo! Zdaj še razbijaš po mizi, zdaj je še tvoja, pa dolgo ne bo.

M a r t i n. Luka!! —

L u k a. In pa tista tvoja prepeličica, ki tako pobožno čepi tam za pečjo — saj vemo, kaj bo in kako bo! Kaj pa hoče sirotišče, ki bo moralo z doma! Za deklo ní, prešibko je. Gladkega lica je; daleč ní do Tersta; v Terst pojde, v službo, seveda! ha, ha!

M a r t i n. Zdaj pa le hitro! Če ne, te zmeljem! Tam so vrata! Ali pa skozi okno, ki je bliže! — Kaj sem rekel! (zgrabi ga za ramo, ter rine ga proti vratom) Spotoma, muha pijana!

L u k a. Sova senici glavana! (zadene se v Netko.)

M a r t i n. Pošast!! (odpre duri, sune ga čez prag, zapahne vežna vrata za njim, po tem se verne. Molče stopa dolgo časa po izbi) Kaj tako molčiš, dekle? Jaz ne morem terpeti takega molčanja in kljubovanja!

Metka. Jaz ne kljubujem, oče!

Martin. Kaj to! zmirom: oče, oče!

Metka. Saj ste vendar moj oče; kaj vam ne smém reči oče?

Martin (v stran obnemen). Lep oče to! Pijanec, zapravljivec, potepuh, ne oče! Kako otrok? Dolgo spi! Terdno spanje, da ga ne zdrami tak ropot!

Metka. O terdno spanje, terdno, oče!

Martin. Kaj tako čudno povdarjaš: terdno spanje, terdno! To je dobro znamenje (hoče iti k zibeli).

Metka. O prosim vas oče, nikar je ne dramite ubožice!

Martin. Prav praviš. Spát, pojmo spát, pa luč ugasni, dekle! (otide v stransko izbo.)

Metka. Dobro spite, oče!

Martin (iz izbe). Lahko noč!

Nejček (iz postelje v kotu, šepetajoč). Kako so čudni oče nocoj. Metka! nikoli niso bili še taki!

Metka. Kaj še ne spiš, Nejče?

Nejček. Ó, jaz ne morem zatisniti očesa. Zakaj pa ti ne greš?

Metka. Le tiho, da očeta ne zbudiva, skoraj pojdem tudi jaz. (tiho se joka.)

Nejček. Ne jokaj se, Metka, če ne, se moram tudi jaz.

(Nekoliko časa vse tiho.)

Martin (pride iz stranske izbe). Jaz ne morem spati. Zakaj ne vpije otrok? Kaj še zmirom spi? Prej je kričalo vso noč! Vajen sem bil že vpitja, tako da zdaj ne morem spati, ko je vse tako tiho!

Metka. O oče, oče! Nežke ne boste več slišali jokati; naše Nežke ní več!

Martin. Ka-áj!

Metka. Gori je, pri materi! (Metka in Nejček jokata; Martin stoji molče, v stran obnemen.)

Martin. Zakaj mi pa nisi prej povedala! (k zibeli gre, ter odkrije otroka, z žalostnim glasom.) Posveti, Metka!

Metka. Jezus, Marija! Nežka živi!

Martin. Seveda živi! pa še kako! pa smeje se mi, nikoli se mi ní še smjalo!

Nejček (skoči kvišku). Kaj! Nežka — ?

Martin (vzame otroka iz zibelí). Tako pusti mi jo no! — (z otrokom pleše). Si se naspalo, žabica? o ti presneta žabica, kako se reži! le prav široko raztegni usteca, do ušes!

Nejček (skače od veselja). Tako dajte mi jo no malo, oče! Oj ti ljuba Nežka, ti zlata naša Nežka, vsa pozlačena od verha do tal! Vidiš, Metka, kaj sem dejal? Čudež, čudež! zakaj pa ne?

Metka. Ne vem, ali se mi sanja, ali je res! Pa kaj stojim? Hitro mlezť, sirotka bo lačno. Le čakaj, Nežka, precej boš dobila papke (otide).

Martin. Zakaj me je pa tako strašila Metka?

Nejček. Nič vas ní strašila, oče; oba sva mislila, da je res

mertva. Nič več ni dihala; od ene ure je že tako ležala. O zdaj je pa zdrava, kakor ribica. Kako sem vesel, kar znorel bi, oče!

Martin. No, Nejec! Ali si zdaj še tako jezen name?

Nejček (malo preplašen). Oče! — kaj ste slišali? zdelo se mi je, da nekedo posluša pri oknu, pa sem mislil, da se motim. Vi ste bili, oče?

Martin. Jaz sem bil. Lukec — da bi ga! — je bil malo zaostal za mano; ko sem prišel do hiše, slišal sem, da se pogovarjata. Čakaj, sem dejal, radoveden sem, kaj govorita. Vse sem slišal; pametno, moško si govoril; vse je res, kar si dejal. Ali zdaj bo drugače!

Nejček. Pa niste hudi, oče?

Martin. Kaj bom hud? resnico si govoril; le ti ne bodi hud name.

Nejček. Jaz hud, kako bom hud? zdaj ste tako dobri oče!

Metka (pride z mlekom). Zdaj pa le hitro.

Martin. Malo poterpi, Metka; Nežka bo že še nekoliko počakala. Nekaj resnega imam govoriti z vama (sname razpelo sè stene, tèr ga postavi na mizo). Treba bi bilo dveh sveč, pa upam, da bo tudi tako veljalo. Sim stopi, Metka, in ti les, Nežče. Tu stojim pred križanim bogom. Dete deržim z levico in desnico kvišku molim. Bog me sliši; dva čudeža je storil; ne vem, kateri je veči. Odpusti mi, otroka! Kar je bilo, pozabita; odslej bom drug človek, zares oče! Če prelomim svojo obljubo, bog me zapusti v moji zadnji uri! Vse bo še dobro, otroka. Pridni bomo, delali bomo in gospodarili, in kmalo bomo spet na starem. — Odpusti mi tudi ti, ljuba Neža v nebesih, kar sem ti žalega storil! Dajta mi roko! Tako! zdaj, Metka, daj Nežki pape! Ti se jokaš, Metka?

Metka. Od veselja, oče! Saj sem vedela, da ste dobri!

Nejček. Kaj bi se človek jokal od veselja! Jaz bi se raji smijal; jeli Nežka; midva se bova smijala, he, he, he! glejte jo, kako se smeje!

Martin. Še nekaj, Metka. Ti si zlato dekle, zdaj sem te še le prav spoznal. Ti boš zdaj gospodinja in gospodar. Ná ta denar, zdaj boš ti denar hranila; nič se ne brani, moraš ga vzeti.

Metka. Kakor velite, oče, saj je vendar vse vaše.

Martin. Veš, gerdo je povedati, pa kar je, to je; dve smeri sem prodal iz hoste, nikedar več!

Nejček. Pa Sivke tudi ne boste, oče?

Martin. Sivka ostane v hlevu, pa voli tudi kmalo spet dobimo.

Nejček. Juhé! Pa pravijo, da se ne godé več čudeži na svetu!

B. M.

Zvon izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gl. za vse leto; 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Ottakring, Hauptstrasse 23.

Izdaje in uredjuje: Jos. Stritar.

Tiskata: A. Keiss in F. Löb.